

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 8925/2021
30.12.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Зорана Хацића, чланова већа, у парници тужилца АА и ББ, обе из ..., чији је заједнички пуномоћник Дијана Јеремић, адвокат из ..., против туженог ВВ из ..., чији је пуномоћник Милош Михаиловић, адвокат из ..., ради издржавања и уређења модела одржавања личних односа, одлучујући о ревизијама парничних странака изјављеним против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 290/21 од 20.07.2020. године, у седници већа одржаној 30.12.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 290/21 од 20.07.2020. године, у ставу првом изреке и ставу другом изреке.

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужилце АА изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 290/21 од 20.07.2020. године у ставу трећем изреке у односу на тужбени захтев за издржавање мал. ГГ.

УСВАЈА СЕ ревизија тужилце ББ, па **СЕ ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 290/21 од 20.07.2020. године, у ставу трећем изреке у односу на тужбени захтев за издржавање тужилце ББ, тако што се обавезује тужени ВВ из ... да тужилци ББ из ... плаћа на име издржавања износ од још 12.000,00 динара (укупно 40.000,00 динара) и то на текући рачун ББ, почев од 01.11.2019. године, као дана подношења тужбе па убудуће до престанка или измене обавезе до петог у месецу за текући месец.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени ВВ да тужилци ББ накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 12.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Чачку П2 44/20 од 17.02.2021. године, ставом првим изреке, обавезан је тужени да на име свог доприноса за издржавање мал. детета ГГ, поред износа досуђеног ставом четвртим изреке пресуде Основног суда у Чачку П2 382/18 од 05.09.2019. године, у делу који је потврђен ставом другим изреке пресуде

Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 35/20 од 28.01.2020. године, плаћа износ од још 8.000,00 динара месечно, почев од 25.09.2018. године, као дана подношења тужбе па убудуће, до престанка или измене обавезе, до 05. у месецу за текући месец, на руке тужиље АА, као законске заступнице мал. ГГ, с тим што је доспеле, а неисплаћене рате тужени дужан платити у року од 15 дана од дана пријема пресуде, под претњом принудног извршења. Ставом другим изреке, одбијен је, као неоснован, тужбени захтев да се обавезе тужени да на име свог доприноса за издржавање мал. кћерке ГГ плаћа износ од још 12.000,00 динара месечно, у роковима и на начин ближе описан у овом ставу изреке. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да на име свог доприноса за издржавање тужиље ББ плаћа износ од 40.000,00 динара месечно, почев од 01.11.2019. године, као дана подношења тужбе па убудуће, до престанка или измене обавезе, до 05. у месецу за текући месец, на руке тужиље ББ, с тим што је доспеле, а неисплаћене рате дужан платити у року од 15 дана од дана пријема пресуде, под претњом принудног извршења. Ставом четвртим изреке, одбијен је, као неоснован, тужбени захтев да се обавезе тужени да на име свог доприноса за издржавање тужиље ББ плаћа износ од још 30.000,00 месечно, у роковима и на начин ближе описан у овом ставу изреке. Ставом петим изреке, уређен је начин одржавања личних односа између мал. ГГ са туженим, тако што ће тужени са дететом проводити сваки други викенд, од суботе у 9,00 часова до недеље у 20,00 часова, сваке среде када је дете прва смена, у интервалу од 17,00 до 20,00 часова, а када је друга смена у интервалу од 09,00 до 12,00 часова, сваки други верски и државни празник, сваки други дечији рођендан, дан очеве крсне славе, 7 дана зимског распуста и 15 дана летњег распуста у континуитету, као и сваки други термин који би подразумевао обострани договор и сагласност оба родитеља, с тим што би у одређеним терминима отац узимао и враћао дете испред зграде, где дете живи са мајком. Ставом шестим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 290/21 од 20.07.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је, као неоснована, жалба туженог, а првостепена пресуда потврђена у делу става првог изреке, којим је обавезан тужени да на име свог доприноса за издржавање мал. детета ГГ, поред износа досуђеног ставом четвртим изреке пресуде Основног суда у Чачку П2 382/18 од 05.09.2019. године, у делу који је потврђен ставом другим изреке пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 35/20 од 28.01.2020. године, плаћа износ од још 5.000,00 динара месечно, почев од 25.09.2018. године, као дана подношења тужбе па убудуће, до престанка или измене обавезе, до 05. у месецу за текући месец, и у делу става трећег изреке којим је обавезан тужени да на име свог доприноса за издржавање тужиље ББ плаћа износ од 28.000,00 динара месечно, почев од 01.11.2019. године, као дана подношења тужбе па убудуће, до престанка или измене обавезе, до 05. у месецу за текући месец, а све под претњом принудног извршења, док је првостепена пресуда у преосталом делу става првог и трећег изреке преиначена, тако што је ставом другим изреке обавезан тужени да досуђени износ доприноса за издржавање мал. ГГ плаћа уплатом на текући рачун законске заступнице мајке АА, а да досуђени износ доприноса за издржавање ББ плаћа уплатом на текући рачун ББ, ставом трећим изреке одбијен, као неоснован, тужбени захтев да се тужени обавезе да доприноси издржавању мал. ГГ износом од још 3.000,00 динара месечно и да се обавезе да доприноси издржавању ББ износом од још 12.000,00 динара месечно и ставом четвртим изреке обавезан тужени да тужиљама на име трошкова парничног поступка исплати износ од 83.400,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, парничне странке су благовремено изјавиле ревизију из свих законских разлога, при чему тужиле са предлогом да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној, применом члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011...18/2020, у даљем тексту: ЗПП).

Допуштеност ревизије је предвиђена чланом 208. Породичног закона („Службени гласник РС“, бр. 18/2005...6/2015), због чега није било места оцени дозвољености изузетне ревизије тужила, применом члана 404. ЗПП.

Испитујући побијану пресуду, у смислу члана 408. ЗПП, у вези члана 202. Породичног закона, Врховни касациони суд је оценио да ревизије тужиле АА и туженог нису основане, а да је ревизија тужиле ББ основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом нису учињене ни друге битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. ЗПП, због којих се ревизија може изјавити. Наводе у ревизијама којима се указује да је у поступку учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, Врховни касациони суд није оценио, јер се ревизија из овог разлога не може изјавити у смислу члана 407. ЗПП. Није основан навод ревизије тужила којима заправо указују да је у поступку пред другостепеним судом учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1, у вези члана 383. став 4.ЗПП, односно да је другостепени суд морао отворити главну расправу у овој правној ствари и сам правилно и потпуно утврдити чињенице које је сматрао релевантним за пресуђење. Заказивање расправе пред другостепеним судом је у домену одлучивања већа другостепеног суда када оцени да је ради правилног утврђивања чињеничног стања потребно поновити већ изведене доказе или доказе које је одбио да изведе првостепени суд. У конкретном случају одлука другостепеног суда заснована је на чињеничном стању утврђеном током првостепеног поступка из кога је другостепени суд извео другачији чињенично правни закључак и применом одредаба материјалног права донео другачију одлуку о висини издржавања од првостепеног суда.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила АА и тужени су закључили брак ...1999. године и имају двоје заједничке деце и то мал. ГГ, рођену ...2009. године и пунолетну ББ, овде тужилу, рођену ...2000. године.

Пресудом Основног суда у Чачку П2 382/18 од 05.09.2019. године, разведен је брак тужиле АА и туженог, мал. кћерка странака ГГ поверена је на самостално вршење родитељског права мајци, утврђено је пребивалиште мал. детета на адреси мајке, обавезан је тужени да доприноси издржавању мал. детета плаћањем износа од 15.000,00 динара месечно, почев од 25.09.2018. године, као дана подношења тужбе па убудуће, одбијен је, као неоснован, захтев за обавезивање туженог да доприноси издржавању мал. детета плаћањем месечног износа од још 15.000,00 динара и обавезан је тужени да тужили накнади трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 35/20 од 28.01.2020. године, ставом другим изреке, потврђена је пресуда Основног суда у Чачку П2 382/18 од

05.09.2019. године у делу којим је обавезан тужени да на име свог доприноса за издржавање мал. ГГ плаћа износ од 10.000,00 динара месечно, почев од 25.09.2018. године, укинута је пресуда у преосталом делу којим је одлучено о захтеву за издржавање мал. ГГ, као и одлука о трошковима поступка. Истовремено је наложено првостепеном суду да у поновном поступку одлучи о уређењу начина одржавања личног контакта туженог са мал. ГГ.

У поновном поступку решењем Основног суда у Чачку П2 44/20 од 28.09.2020. године, списи предмета Основног суда у Чачку П2 511/19 формирано по тужби тужиље ГГ против туженог ВВ, ради издржавања, спојени су списима истог суда П2 44/20 по тужби тужиље АА, ради једновременог поступања и одлучивања.

Тужиља АА, мајка мал. ГГ и тужиље ББ, рођена је 1977. године, ради као ... у „...“ на одређено време, по уговору који се продужава сваких месец дана и остварује зараду у месечном износу од 32.000,00 динара. Живи у стану купљеном у току трајања брачне заједнице са туженим, површине 128 м². Месечне расходе за стан плаћа у летњем периоду око 12.500,00 динара, а у зимском око 19.500,00 динара. Има финансијску помоћ од својих родитеља-мајке која је пензионер са месечним примањима од 35.000,00 динара, с тим што се додатно ангажује као медицинска сестра, на који начин остварује и износ од још 50.000,00 динара и оца који поседује ауто плац. Доброг је општег здравственог стања и нема друге имовине осим стана у којем живи са мал. ГГ.

Тужени је рођен 1976. године, сувласник је фирме „...“ у ..., која се бави транспортом и има на располагању пет камиона и четири запослена радника. Када борави у ... живи у изнајмљеном стану, где собу и купатило плаћа 180 евра месечно, а у ... живи у породичној кући са родитељима и плаћа трошкове грејања на гас 3.000,00 динара у летњој сезони, а 15.000,00 динара у грејној сезони, док остале месечне дажбине плаћају његови родитељи. Од јануара до септембра 2018. године доприносио је издржавању заједничке деце износима од по 200 евра месечно и плаћао је дажбине за стан у коме тужиља АА живи са мал. ГГ. Првостепени суд је прихватио исказ туженог да је у ... пријављен и да остварује минималну зараду у износу од 674 евра, али је, пошто тужени није поступио по налогу суда да достави доказе у погледу висине прихода који остварује као сувласник фирме „...“, оценио да то није стварна зарада коју тужени месечно остварује, имајући у виду његове трошкове и начин живота, да је током 2019. године у реновирање куће у ... уложио 10.000 евра, да је кћеркама куповао патике у износу од по 100, 200 и 300 евра, да његови запослени остварују месечну зараду у износу од 1.500 евра, из чега је извео закључак да тужени као власник фирме може да остварује само веће месечне приходе од запослених у његовој фирми. Тужени је доброг здравственог стања и нема других лица према којима има законску обавезу издржавања.

Малолетна ГГ похађа шести разред основне школе, здраво је дете, развија се у складу са узрастом. Похађа приватне часове енглеског и немачког језика што укупно месечно кошта 5.600,00 динара месечно. За тренинге спорта се месечно издваја 2.000,00 динара, њене потребе за хигијеном и храном износе око 15.000,00 динара на месечном нивоу, за одећом и обућом око 5.000,00 динара, као и утврђена издвајања за одлазак на екскурзије и дечије рођендане, потребе за књигама, свескама и прибором.

Тужиља ББ студира приватни ... факултет у ..., редован је студент. Школске 2019/20 године је уписала је прву годину, у време закључења главне расправе пред првостепеним судом је била друга година факултета. Упис на прву годину школарине платила је 2.800 евра, а упис на другу годину 2.900 евра. Живи у ..., у стану за који месечно плаћа закупнину у износу од 150 евра, за дажбине месечно плаћа 13.000,00 динара, а сваку пријаву испита плаћа по 10 евра. Дневни трошкови за исхрану и хигијену износе од 800-1.000,00 динара, а трошкови такси превоза ради доласка из ... за ... у једном правцу износе 1.200,00 динара. Трошкове одевања је определила на износ од 50-200 евра месечно.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом члана 160. Породичног закона утврдио да месечне потребе мал. ГГ износе 28.000,00 динара, а потребе пунолетне ББ 60.000,00 динара, полазећи од њиховог узраста, нужних потреба за исхраном и хигијеном, а ценећи и трошкове у вези наставних и ваннаставних активности и трошкове студирања и становања тужиље ББ у ..., па је сходно члану 154. став 1. и члану 155. став 2. Породичног закона обавезао туженог да на име доприноса за издржавање тужиље ББ плаћа износ од 40.000,00 динара месечно, а мал. ГГ износ од 8.000,00 динара, имајући у виду да је пресудом Основног суда у Чачку П2 382/18 од 05.09.2019. године, у правноснажном делу, тужени већ обавезан да за издржавање мал. ГГ плаћа месечни износ од 10.000,00 динара.

Другостепени суд је применом чл. 160. и 162. Породичног закона оценио околности на страни деце парничних странака, као поверилаца издржавања и околности на страни оба родитеља, као дужника издржавања и првостепену пресуду потврдио у делу којим је обавезан тужени да на име доприноса за издржавање тужиље ББ плаћа износ од 28.000,00 динара месечно, а мал. ГГ износ од 5.000,00 динара (поред износа на који је обавезан праноснажним делом пресуде Основног суда у Чачку П2 382/18 од 05.09.2019. године), почев од дана подношења тужби у овој правној ствари па убудуће, док је у преосталом побјијаном делу првостепену пресуду преиначио и пресудио да тужени досуђене износе доприноса за издржавање плаћа уплатом на текући рачун мајке мал. ГГ- тужиље АА, односно на текући рачун тужиље ББ, а да се одбија, као неоснован, тужбени захтев за веће тражење издржавања од досуђеног.

По оцени Врховног касационог суда правилна је оцена другостепеног суда да је износ од 5.000,00 динара, уз већ правноснажно утврђену обавезу туженог да месечно доприноси издржавању мал. ГГ плаћањем износа од 10.000,00 динара, адекватан да допринесе задовољењу потреба малолетног детета и да му омогући ниво животног стандарда какав ужива тужени као дужник издржавања, те да је тако одређени износ, уз допринос тужиље АА, мајке мал. ГГ, како у новцу, тако и кроз рад, бригу и старање које свакодневно улаже у подизање мал.детета, неопходан за издржавање мал. ГГ.

Супротно ревизијским наводима тужиље АА и туженог, правилно је другостепени суд оценио све околности конкретног случаја које су од утицаја на одлуку о висини издржавања мал. ГГ, па по оцени овог суда, нису испуњени услови да се допринос туженог издржавању мал. ГГ утврди у већем или мањем месечном износу од износа који је утврдио другостепени суд. Удовољењем захтеву тужиље АА да се обавеза туженог у односу на издржавање мал. детета повећа, односно захтеву туженог да се његова обавеза снизи би дошло до несразмерно већег преваљивања терета обавеза издржавања деце са једног родитеља на другог.

Ревизијама тужиље АА и туженог се указује на у међувремену промењене њихове имовинске прилике, односно да су сада незапослена лица без редовних прихода. Те околности не могу бити од утицаја на правилност и законитост побијане пресуде, будући да су наступиле након доношења пресуде, па нису могле биле предмет оцене у поступку утврђивања чињеничног стања које је било од значаја за одлучивање, већ могу бити предмет оцене суда у евентуално новом поступку о захтеву за измену одлуке о издржавању.

Имајући у виду да је поступак покренут по тужби тужиље АА ради развода брака и вршења родитељског права, да је поступак по тужби тужиље ББ ради издржавања спојен том поступку ради једновременог одлучивања, у којем је донета одлука и о уређењу личних односа туженог са мал. ГГ, то је ценећи врсту и природу конкретног поступка, као и коначан успех странака у спору, по оцени Врховног касационог суда у смислу члана 207. Породичног закона правично да тужени тужилмама накнади трошкове првостепеног поступка. Одлука о трошковима поступка садржана у другостепеној пресуди донета је правилном применом чл.153, 154, 163. и 165. ЗПП.

Међутим, одлучујући о висини доприноса туженог за издржавање тужиље ББ, другостепени суд није правилно применио материјално право приликом оцене околности које су битне за одређивање висине издржавања.

У смислу одредбе члана 155. став 2. Породичног закона родитељи су након стицања пунолетства дужни да издржавају своје дете које се редовно школује, до истека времена трајања школовања у одговарајућој школи односно факултету, а најкасније до навршених 26 година живота детета. Стога су родитељи у обавези да се старају о даљем школовању и стручном усавршавању своје пунолетне деце у мери у којој то по редовном току ствари допуштају њихове материјалне могућности, а супротно закључку другостепеног суда, за стицање права на издржавање и за одлуку о висини доприноса родитеља за издржавање није од пресудне важности да ли се дете школује на државном или приватном факултету, нити би било од значаја да ли има формално статус редовног или ванредног студента, већ је од значаја околност да ли се школовање одвија континуирано и без великих прекида.

Обавезе родитеља и пунолетног детета се по правилу узајамно условљавају, па тако из законске обавезе родитеља да сразмерно својим могућностима издржавају пунолетно дете које се редовно школује, произлази обавеза пунолетног детета да на време извршава своје школске обавезе, односно редовно полаже испите и по истеку једне школске године упише наредну годину студија, осим ако је из оправданих разлога у томе спречено.

У конкретном случају, тужилца ББ је након завршене средње школе наставила школовање на приватном ... факултету у ..., у циљу стицања високог степена образовања, редован је студент и од уписа на факултет школске 2019/20 године редовно и без прекида испуњава своје факултетске обавезе. С тога су родитељи тужиље сразмерно својим могућностима у обавези да доприносе њеном издржавању.

Имајући у виду критеријуме прописане чланом 160. Породичног закона, утврђене потребе тужилце као повериоца издржавања од 60.000,00 динара на месечном

нивоу, а које с обзиром на њен узраст обухватају трошкове исхране, хигијене, гардеробе, трошкове студирања, становања у ... и превоза, те могућности оба родитеља, као дужника издржавања, које су од значаја за утврђивања висине доприноса сваког од родитеља њеном издржавању, по оцени Врховног касационог суда тужени је у могућности да без угрожавања своје егзистенције доприноси издржавању тужиље ББ плаћањем месечног износ од 40.000,00 динара, како је то правилно оценио првостепени суд. Ово због тога што, иако родитељи јесу једнаки дужници издржавања своје деце, у конкретном случају треба имати у виду чињеницу да тужени остварује знатно веће приходе од мајке тужиље, да осим тужиље и мал. ГГ нема обавезу да издржава друга лица, а да мајка тужиље како у новцу, тако и кроз рад, бригу и старање, свакодневно улаже у подизање мал. ГГ, као и да је и она у обавези да у преосталом новчаном износу до потпуног намирења потреба пунолетног детета сноси трошкове издржавања тужиље ББ. При том, тужени је релативно млад, радно способан, доброг здравственог стања, па је с обзиром на то дужан и у могућности да се на сваки начин радно ангажује ради остваривања материјалних средстава којима ће доприносити задовољавању својих потреба и лица која је по закону дужан да издржава.

Цењени су наводи туженог да је тужиља ГГ пунолетна и да је у могућности да и сопственим радом доприноси свом издржавању иако је на редовном школовању. Та околност сама по себи не води аутоматски престанку права тужиље на издржавање од туженог ни закључку да обавеза издржавања тужиље представља за туженог очигледну неправду у смислу члана 155. став 4. Породичног закона. Износом од 40.000,00 динара на који је обавезан тужени, тужиља само делимично може да задовољи своје основне животне потребе, па ће поред досуђеног износа и износа који ће за њено издржавање плаћати њена мајка, свакако морати да се потруди да сама обезбеди преостала средства потребна за живот и задовољење потреба које су уобичајене за девојку њених година, која се школује и живи у градској средини без родитеља и која поред основних потреба везаних за исхрану, одевање, одржавање хигијене, становање, школовање има и потребе које се односе на остале ваннаставне активности, разоноду и сл.

На основу изнетог, Врховни касациони суд је применом члана 414. и 416. став 1. ЗПП, донео одлуку као у ставовима првом, другом и трећем изреке.

Тужиљи ББ, према успеху у ревизијском поступку, применом чл. 153. став 2, 154. и 163. ЗПП у вези члана 207. Породичног закона припада право на накнаду трошкова за састав ревизије у износу од 12.000,00 динара, према важећој Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, због чега је, применом члана 165. ЗПП, одлучено као у ставу четвртном изреке.

**Председник већа - судија
Весна Субић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић